

Sygn. akt I ACa 349/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Dorota Markiewicz (spr.)

Sędziowie: SA Edyta Jefimko

SO (del.) Agnieszka Wachowicz - Mazur

Protokolant: Sylwia Andrasik

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w W.

przeciwko E. Ż.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 września 2015 r., sygn. akt XXVI GC 901/14

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie drugim w ten sposób, że zasądza od E. Ż. na rzecz (...) kwotę 47.219,58 zł (czterdzieści siedem tysięcy dwieście dziewiętnaście złotych pięćdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 19 marca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

b) w punkcie trzecim w ten sposób, że podwyższa kwotę w nim zasądzoną do kwoty 27.182 zł (dwadzieścia siedem tysięcy sto osiemdziesiąt dwa złote),

II. zasądza od E. Ż. na rzecz (...) kwotę 4.161 zł (cztery tysiące sto sześćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Edyta Jefimko Dorota Markiewicz Agnieszka Wachowicz –Mazur

Sygn. akt I ACa 349/16

UZASADNIENIE

Powódka (...)wniosła o zasądzenie od pozwanej E. Ż. kwoty 352.068,49 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19.03.2014 do dnia zapłaty, kwoty 47.219,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia

zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych na podstawie art. 299 § 1 k.s.h.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 9 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 352 068,49 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej liczonymi od 19 marca 2014 r. do dnia zapłaty; w punkcie drugim w pozostałej części powództwo oddalił. W punkcie trzecim zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 23 920 zł tytułem zwrotu odpowiedniej części kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 31.07.2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie nakazał (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W., aby zapłaciła na rzecz (...) kwotę 338.641,25 zł wraz z odsetkami liczonymi jak dla należności podatkowej od dnia 20 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11.434 zł tytułem kosztów procesu. Postanowieniem z 5.11.2012 r. nakazowi nadano klauzulę wykonalności.

Powódka prowadziła przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. postępowanie egzekucyjne. Postępowanie zostało umorzono z uwagi na bezskuteczność egzekucji – zgodnie z treścią postanowienia z 17.07.2013 r. Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla (...) M. A. G. (sygn. akt (...)).

Pismem z 12.02.2014 r. powódka wezwała pozwaną do dobrowolnego spełnienia świadczenia, tj. kwoty 338.641,25 zł wraz z odsetkami liczonymi jak dla należności podatkowej od dnia 20 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, kwoty 11.434 zł oraz kwoty 1.993,24 zł, w terminie 14 dni od daty wezwania. Wezwanie do zapłaty zostało odebrane przez pozwaną 4.03.2014 r. Pozwana nie spełniła świadczenia żądanego przez powódkę.

Sąd I instancji ustalił, że pozwana od daty rejestracji (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. do dnia zamknięcia rozprawy pełniła funkcję jedyne go członka zarządu spółki. Do dnia zamknięcia rozprawy nie został także zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości, nie zostało także wszczęte postępowanie układowe.

Dłużna spółka prowadzi działalność, jednakże ma zadłużenia na rzecz innych podmiotów – do 20.000 zł, w tym zadłużenie wobec Urzędu Skarbowego – ok. 70 000 zł. Nie posiada żadnego majątku. Wypracowany w 2013 r. przychód został przeznaczony na zobowiązania i bieżącą działalność. Za 2014 r. spółka nie osiągnęła dochodu. Spółka nie składa sprawozdań do KRS.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługi wało na uwzględnienie w przeważającej części, przesłanki subsydiarnej odpowiedzialności członka zarządu zostały spełnione, a pozwana nie wykazała istnienia przesłanek egzoneracyjnych.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 22.05.2013 r. (III CSK 321/12, LEX nr 1353211), odpowiedzialność ukształtowana przez art. 299 § 1 k.s.h. służy interesowi wierzycieli i ma na celu ich ochronę, stanowiąc o zasadach i przesłankach odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w okolicznościach wskazanych w tym przepisie. Przesłanki egzoneracyjne określone w art. 299 § 2 k.s.h. mają na celu zrównoważenie sytuacji członków zarządu spółki z o.o. wobec wierzycieli, jeżeli mimo bezskuteczności egzekucji wobec spółki nie powinno się również do odpowiedzialności cywilnej pociągać tych osób, z przyczyn enumeratywnie wskazanych w powołanym przepisie. Przepis ten jest wyjątkiem od zasady odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. i do nich należy wykazanie okoliczności zwalniającej ich z odpowiedzialności względem wierzycieli spółki.

Przesłanki subsydiarnej odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki, przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h., są dwie: pierwsza - że istnieje niezaspokojone zobowiązanie spółki, a druga - że egzekucja prowadzona przeciwko spółce okazała się bezskuteczna.

Warunkiem koniecznym do poniesienia odpowiedzialności za zobowiązania spółki z o.o. przez członków jej zarządu jest uzyskanie przez wierzyciela przeciwko tej spółce wyroku sąsądzącego dochodzoną należność, stanowiącego tytuł wykonawczy (tak wyrok Sądu Najwyższego z 23.5.2013 r., IV CSK 660/12, Legalis, zgodnie z którym „powód w

postępowaniu określonym w art. 299 k.s.h. ma legitymować się tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce, a jedynie jako wyjątek przyjmuje się sytuację, gdy uzyskanie takiego tytułu jest niemożliwe, bo spółka straciła byt prawny wskutek wykreślenia jej z rejestru. Jest to oczywiste, jeśli się zważy, że granicę odpowiedzialności członków zarządu stanowi wysokość zobowiązań spółki. W postępowaniu związanym z zastosowaniem art. 299 KSH wielkość tych zobowiązań musi zatem być przesądzona"; podobnie Sąd Najwyższy w: wyr. z 26.1.2012 r., I PK 78/11, OSNP 2013, Nr 1-2, poz. 4; uchw. z 17.2.2011 r., III CZP 129/10, MoP 2011, Nr 15, s. 822; wyr. z 19.6.2009 r., V CSK 460/08, Legalis).

Istnienie przesłanki niezaspokojonego zobowiązania w ocenie Sądu Okręgowego, w świetle przeprowadzonych dowodów, nie budziło wątpliwości.

Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu wskazującego, że spółka nie ma majątku, który pozwalałby na zaspokojenie wierzyciela – przy czym, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w treści wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13.02.2015 r. (I ACa 1213/14), wystarczającym środkiem dowodowym, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki przysługującej mu wiarygodności, jest postanowienie komornika o umorzeniu postępowania. Dokument ten stwierdza bowiem, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Niewątpliwie, w przedmiotowej sprawie dowodem takim jest postanowienie z 17.07.2013 r. Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla (...) M. A. G. (sygn. akt (...)) w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Zgodnie z treścią art. 299 § 2 k.s.h., członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Członka zarządu zwolni z odpowiedzialności wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości zarówno obejmującej likwidację majątku upadłego, jak i umożliwiającej zawarcie układu na podstawie prawa upadłościowego i naprawczego. Na podstawie uregulowań zawartych w art. 21 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego członkowie zarządu mają obowiązek, nie później niż w ciągu dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości. Podstawą ogłoszenia upadłości spółki z o.o. jest jej niewypłacalność, która zachodzi, gdy spółka nie wykonuje swoich wymaganych zobowiązań pieniężnych. Drugą przesłanką uznania spółki za niewypłacalną jest sytuacja, gdy zobowiązania spółki przekroczą wartość jej majątku, niezależnie od tego, czy na bieżąco wykonuje ona swoje zobowiązania (art. 11 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego). Zaistnienie stanu niewypłacalności zawsze bezwzględnie obliguje zarząd spółki (a także poszczególnych jego członków) do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości, niezależnie od wartości niewykonanych zobowiązań oraz długości opóźnienia. Sąd powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z 2.06.2011 r. (I CSK 574/10, LEX nr 950714), zgodnie z treścią którego badając, kiedy ziściły się przesłanki do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego, nie należy kierować się subiektywnym przekonaniem członków zarządu o spodziewanej, przyszłej sytuacji finansowej spółki, lecz kryteriami obiektywnymi dotyczącymi rzeczywistej sytuacji finansowej spółki (podobnie Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 18.09.2014 r., I ACa 395/14, LEX nr 1527071).

Sąd Okręgowy podniósł, iż przepis art. 299 § 2 k.s.h. przewiduje domniemanie winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o upadłość we właściwym czasie; członkom zarządu powinien być bowiem znany na bieżąco stan finansowy spółki i możliwość zaspokojenia długów (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 11.03.2008 r. II CSK 545/07, LEX nr 385597).

Jednocześnie, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25.03.2015 r. (II CSK 402/14), wierzyciel, który nie wyegzekwował swojej należności od spółki, nie musi dowodzić wysokości doznanej wskutek tego szkody wystarczy, że przedłoży tytuł egzekucyjny stwierdzający zobowiązanie spółki istniejące w czasie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu i wykaże, że egzekucja wobec spółki okazuje się bezskuteczna. Jeżeli członek zarządu nie udowodni, że szkoda wierzyciela była niższa od niewyegzekwowanego od spółki zobowiązania, poniesie odpowiedzialność do

wysokości tego zobowiązania, z art. 299 § 1 k.s.h. wynika bowiem na rzecz wierzyciela domniemanie szkody w wysokości niewyegzekwowanego od spółki zobowiązania.

Członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wzruszy to domniemanie przez wykazanie jednej z przesłanek wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., co oznacza, że ciąży na nim w tym zakresie ciężar dowodu (art. 6 k.c.). W ocenie Sądu pozwana nie przedstawiła dowodów, które stanowiłyby uzasadnienie zaistnienia przesłanek określonych w art. 299 § 2 k.s.h. Okoliczności przedstawione przez pozwaną na wykazanie przewidywanych prognoz, co do przyszłej sytuacji spółki są bez znaczenia, zważywszy, że spółka nie posiada majątku, praktycznie nie osiąga dochodów i posiada szereg wierzycieli, w tym z tytułu należności publicznoprawnych.

Wobec powyższego Sąd I instancji uznał powództwo za uzasadnione co do zasady.

W ocenie Sądu Okręgowego, jako zasadne uznać należało roszczenie opiewające na kwotę 352.068,49 zł, na którą składają się następujące pozycje: kwota 338.641,25 zł, kwota 11.434 zł – zasądzone nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 31.07.2012 r., wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie (sygn. akt XXV NC 213/12), oraz kwota 1.993,24 zł – przyznana tytułem kosztów zastępstwa pełnomocnika w postępowaniu egzekucyjnym, zgodnie z treścią postanowienia z 17.07.2013 r. Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla (...) M. A. G. (sygn. akt (...)). Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 4.07.2006 r. (I ACa 341/06), brzmienie art. 299 § 1 k.s.h. nie daje podstaw do zawężenia jego znaczenia w ten sposób, że obejmuje on tylko niektóre zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z tego wynika, że dopiero ustawa może ograniczyć zakres zobowiązań, za które na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. odpowiadają członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Stąd brak podstaw, by zasadnie twierdzić, że przepisem tym nie są objęte zobowiązania z tytułu kosztów procesu i postępowania klauzulowego przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, a Sąd Najwyższy w wyroku z 8.03.2007 r. (III CSK 352/06) podkreślił, iż odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h. - co odpowiednio odnosi się także do odpowiedzialności na podstawie art. 298 k.h. - obejmuje również koszty procesu zasądzone w tytule egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce.

Zdaniem Sądu I instancji nie zasługiwało na uwzględnienie roszczenie w części dotyczącej kwoty 47.219,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Jak wynika z treści uzasadnienia pozwu, kwota ta stanowi kwotę skapitalizowanych odsetek od kwoty 338.641,25 zł (tj. kwoty głównej wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z 31.07.2012 r., wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie) za okres od 20.06.2012 r. (data początkowa wynikająca z powołanego nakazu zapłaty) do 17.07.2013 r. (dzień wydania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie powołanego tytułu egzekucyjnego – nakazu zapłaty z klauzulą wykonalności).

Sąd zwrócił uwagę, że zobowiązanie członka zarządu z tytułu subsydiarnej odpowiedzialności nie jest tożsame ze zobowiązaniem spółki. Jest samodzielnym zobowiązaniem, co do wysokości i co do terminu wymagalności. Na potwierdzenie powyższego powołał wyrok Sądu Najwyższego z 22.06.2005 r. (III CK 678/04), zgodnie z treścią którego roszczenie określone w art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.) powstaje w zasadzie w dacie bezskuteczności egzekucji wierzytelności objętej prawomocnym tytułem egzekucyjnym wystawionym przeciwko spółce, z reguły bowiem już wtedy, gdy egzekucja okaże się bezskuteczna, wierzyciele spółki dowiadują się o szkodzie i osobie odpowiedzialnej do jej naprawienia. Termin spełnienia takiego odszkodowawczego świadczenia nie jest jednak oznaczony ani z właściwości zobowiązania nie wynika. Wymagalność roszczenia należy więc określić zgodnie z art. 455 k.c., a zatem niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania i dopiero od dnia wymagalności świadczenia wierzyciel, zgodnie z art. 481 k.c., może żądać odsetek za opóźnienie w jego spełnieniu.

Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 21.02.2002 r. (IV CKN 793/00), gdzie wskazał, iż zgodnie z ogólnym uregulowaniem przewidzianym w art. 455 k.c., wynikające z art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.) roszczenie odszkodowawcze staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu do zapłaty sumy zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna.

Sąd Okręgowy podkreślił dodatkowo stanowisko zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 4.04.2014 r. (I ACa 852/13), zgodnie z którym odsetek należnych od spółki na zasadzie art. 481 k.c. nie można utożsamiać z odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez pozywanego członka zarządu. Nie wstępuje on wszak w sytuację prawną dotychczasowego dłużnika, lecz odpowiada w zakresie szkody poniesionej przez wierzyciela. Zatem sformułowanie względem niego roszczenia odszkodowawczego wymaga kwotowego wyrażenia odsetek. W konsekwencji odsetki za opóźnienie od zasądzonej kwoty powinny być określone w sposób odpowiadający art. 481 k.c. O tym, od kiedy się one należą, powinna rozstrzygać ustalona, zgodnie z art. 455 k.c., chwila wymagalności dochodzonego w trybie art. 299 k.s.h. odszkodowania. W świetle regulacji art. 455 k.c. przyjąć należy, że roszczenie tego rodzaju, jako bezterminowe, staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu do zapłaty sumy odszkodowania.

Obowiązująca linia orzecznictwa wskazuje – zdaniem Sądu Okręgowego, że aby można było dochodzić od członka zarządu odsetek nie zapłaconych przez spółkę, muszą być one skapitalizowane w skierowanym doń wezwaniu do zapłaty.

Z powyższym Sąd Okręgowy skonfrontował treść wezwania do zapłaty wystosowanego przez powódkę do pozwanej – pisma z 12.02.2014 r. Powódka w dokumencie tym wezwała pozwaną do zapłaty jedynie kwoty 338.641,25 zł wraz z odsetkami liczonymi jak dla należności podatkowej od dnia 20 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, kwoty 11.434 zł oraz kwoty 1.993,24 zł, zatem odsetki od kwoty głównej, tj. od kwoty 338.641,25 zł, nie zostały określone kwotowo. W ocenie Sądu nie sposób zatem uznać, iż roszczenie w kwocie 47.219,58 zł stało się wymagalne, a powódka uczyniła w odniesieniu do przedmiotowego roszczenia zadość uregulowaniom art. 455 k.c. i art. 481 k.c., w związku z czym roszczenie w przedmiotowym zakresie nie zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął zgodnie z zasadami określonymi w art. 100 zd. drugie k.p.c. – na zasadzie stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka, zaskarżając go w części tj. punkt II w części oddalającej powództwo o zasądzenie kwoty 47.219,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz punkt III w zakresie niezasadzonych kosztów procesu w wysokości 3.262 zł i zarzuciła naruszenie:

1. art. 455 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w odniesieniu do kwoty 47.219,58 zł i przyjęcie, że powódka nie uczyniła zadość uregulowaniom art. 455 k.c., a tym samym przyjęcie, że roszczenie w tej kwocie nie stało się wymagalne, ponieważ powódka nie określiła kwotowo roszczenia w wezwaniu do zapłaty z dnia 12 lutego 2014 r., w sytuacji gdy w wezwaniu tym wskazano sposób wyliczenia żądanej kwoty oraz termin zapłaty, a żądana kwota została określona w pozwie;

2. art. 481 § 1 i 2 zd. 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w odniesieniu do kwoty 47.219,58 zł i przyjęcie, że powódka nie uczyniła zadość uregulowaniom tych przepisów, w sytuacji gdy pozwana opóźnia się ze spełnieniem ww. świadczenia od dnia 19 marca 2014 r. (tj. od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zapłaty wskazany w wezwaniu do zapłaty z dnia 12 lutego 2014 r.), a co najmniej od dnia doręczenia jej odpisu pozwu.

W konkluzji wniosła o zmianę pkt II i III zaskarżonego wyroku poprzez: zasądzenie dodatkowo od E. Ż. na rzecz (...)z siedzibą w W. kwoty 47.219,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty; w przypadku braku podstaw do zasądzenia odsetek ustawowych liczonych od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, wniosła o zasądzenie odsetek ustawowych liczonych od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu do dnia zapłaty; zasądzenie dodatkowo od E. Ż. na rzecz (...) z siedzibą w W. kwoty 3.262 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Nadto wniosła o zasądzenie od E. Ż. na rzecz (...) z siedzibą w W. kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej zmodyfikowała wniosek apelacji w zakresie odsetek za okres od dnia 1 stycznia 2016 r., wnosząc o zasądzenie odsetek za opóźnienie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny aprobuje i uznaje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji. Ustalenia te wymagały jednak uzupełnienia o wysokość odsetek od należności podatkowych w okresie obejmującym zgłoszone w pozwie żądanie. Co za tym idzie Sąd Apelacyjny ustalił, że stopa odsetek od należności podatkowych wynosiła: od 20.06.2012 r. do 7.11.2012 r. – 14,5%, od 8.11.2012 r. do 5.12.2012 r. – 14%, od 6.12.2012 r. do 9.01.2013 r. – 13,5%, od 10.01.2013 r. do 6.02.2013 r. – 13%, od 7.02.2013 r. do 6.03.2013 r. – 12,5%, od 7.03.2013 r. do 8.05.2013 r. – 11,5%, od 9.05.2013 r. do 5.06.2013 r. – 11%, od 6.06.2013 r. do 3.07.2013 r. – 10,5% i od 4.07.2013 r. do 17.07.2013 r. – 14%. Sąd poczynił te ustalenia w oparciu o kolejne obwieszczenia Ministra Finansów w sprawie stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych oraz obniżonej stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych.

Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się słuszne. Aktualnie nie budzi jakichkolwiek wątpliwości zapatrywanie co do odszkodowawczego, deliktowego charakteru odpowiedzialności członka zarządu spółki za jej zobowiązania na gruncie art. 299 k.s.h. Oznacza to, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialności w obliczu bezskuteczności egzekucji przeciwko tej spółce nie wstępuje w sytuację prawną spółki, nie odpowiada tak jak spółka, lecz ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą. Nie budzi także wątpliwości, że odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonych z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki od należności głównej. Takie założenie skutkuje zaś koniecznością odmiennego sformułowania roszczenia przez wierzyciela w postępowaniu przeciwko samej dłużnej spółce w porównaniu z roszczeniem kierowanym już przeciwko jej członkom zarządu. Jeśli bowiem chodzi o roszczenie odsetkowe, to kluczowym staje się rozróżnienie dwóch kategorii: odsetek za opóźnienie należnych od spółki oraz odsetek za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania odszkodowawczego należnych od członków jej zarządu.

Sąd Okręgowy przyjął wprawdzie tożsamy zakres odpowiedzialności pozwanej jako członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jednak nie znajduje uzasadnienia przyjęta przez ten Sąd wykładnia przepisu 455 k.c. i 481 k.c. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że termin spełnienia przez członka zarządu świadczenia na rzecz wierzyciela spółki z tytułu odpowiedzialności wynikającej z art. 299 k.s.h. nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania. Wymagalność roszczenia należy więc określić zgodnie z art. 455 k.c., a zatem niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania i dopiero od dnia wymagalności świadczenia wierzyciel, zgodnie z art. 481 k.c., może żądać odsetek za opóźnienie w jego spełnieniu. Pogląd taki nie podlega dyskusji. Sąd Okręgowy błędnie uznał jednak, że wezwanie członka zarządu do zapłaty należności przysługującej wierzycielowi spółki, w organie której pełnił tę funkcję, wymaga kwotowego wyrażenia odsetek w skierowanym do niego wezwaniu. Wskutek powyższego Sąd Okręgowy uznał skierowane do pozwanej w dniu 12.02.2014 r. wezwanie do zapłaty za nieprawidłowe jako wskazujące jedynie kwotę należności głównej, od której żądano odsetek oraz okres, którego żądanie to dotyczy, a w konsekwencji oddalił powództwo w tej części. Uzasadniając takie rozstrzygnięcie, Sąd I instancji powołał się na orzeczenia w podobnych sprawach wydane przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku oraz Sąd Najwyższy. Sąd Okręgowy wyprowadził jednak błędne wnioski z lektury judykatów powołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, po pierwsze uznając za nieskuteczne wezwanie do zapłaty zawierające określenie żądania odsetkowego poprzez wskazanie podstaw do ich obliczenia, po drugie uzależniając zasadność dochodzonego roszczenia w zakresie odsetek wynikających z tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce od prawidłowego skierowania przedprocesowego wezwania do zapłaty do pozwanego członka zarządu. Powyższe nie znajduje oparcia w przepisach prawa.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Powyższy przepis, jak również żaden inny, nie wskazuje warunków koniecznych jakie powinno spełniać wezwanie do zapłaty. Nie ulega jednak wątpliwości, że wyrażone w nim żądanie powinno zostać określone w sposób na tyle jednoznaczny i dokładny, aby możliwe było jego spełnienie. W niniejszej sprawie wynikające z tytułu egzekucyjnego określenie należnych odsetek spełnia te kryteria i jest wystarczające. Takie określenie żądania

nie powoduje bowiem trudności w ustaleniu jego wysokości i obliczeniu wysokości należnych odsetek. Ponadto wezwanie do zapłaty odnosiło się do dłuższego okresu niż będący przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. Pozwana mogła więc obliczyć wysokość żądanych od niej odsetek na dowolną datę, w której to zamierzała spełnić świadczenie. Działanie takie nie wymaga żadnych szczególnych umiejętności ani nakładów. Tym samym dokonane przez powódkę przesądowe wezwanie do zapłaty należało uznać za skuteczne.

Trzeba przy tym odróżnić sformułowanie żądania w przesądowym wezwaniu do zapłaty oraz w pozwie. Sposób formułowania żądania będącego przedmiotem procesu, a więc wymagania formalne pozwu, został szczegółowo określony w art. 187 k.p.c. Zgodnie z § 1 pkt 1 powołanego przepisu pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać dokładnie określone żądanie. W świetle brzmienia tego przepisu oczywistym jest, że żądanie zapłaty należności głównej, jaką jest z całą pewnością również roszczenie w zakresie odsetek za zwłokę wynikające z tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce, powinno być wyrażone w pieniądzu. Nie spełnia tych wymagań przytoczenie sposobu określenia odsetek zawartego w tytule egzekucyjnym. Należy nadmienić, że na gruncie stanu faktycznego, który był podstawą wydania powołanych przez Sąd I instancji judykatów, to właśnie w pozwie żądanie w zakresie odsetek za zwłokę należnych od spółki nie zostało prawidłowo określone, co stanowiło naruszenie art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. Trzeba się również zgodzić, że w takim wypadku zasądzenie określonej kwoty pieniężnej obliczonej przez Sąd stanowiłoby wyjście ponad żądanie. Nie budzi jednak wątpliwości, że wymagań odnoszących się do pozwu, ściśle określonych w przepisach procedury cywilnej, nie sposób odnosić do przesądowego wezwania do zapłaty i na tej podstawie rozstrzygać o zasadności zgłoszonego w procesie żądania.

Ponadto Sądowi Okręgowemu umknęło również, że skierowanie przesądowego wezwania do zapłaty nie jest warunkiem koniecznym wytoczenia powództwa i nie przesądza o jego zasadności. Doręczenie odpisu pozwu również stanowi wezwanie do zapłaty. Zatem nawet jeżeli przed wszczęciem procesu roszczenie nie byłoby wymagalne, to niewątpliwie stało się ono wymagalne z chwilą doręczenia pozwanej odpisu pozwu. Jednak wobec uznania skuteczności wezwania do zapłaty z dnia 12.02.2014 r., również w części dotyczącej kwoty 47.219,58 zł okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Z treści pozwu jasno wynika żądanie zapłaty 352.068,49 zł, na którą składają się: 338.641,25 zł tytułem należności głównej, 11.434 zł tytułem kosztów procesu oraz 1.993,24 zł tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego oraz kwoty 47.219,58 zł. Kwota dochodzonego roszczenia wskazana jest w tytule wykonawczym wydanym przeciwko (...) sp. z o.o. Powódka domagała się zasądzenia powyższych należności z ustawowymi odsetkami. Należy zatem odróżnić odsetki za opóźnienie od niespełnionego przez spółkę świadczenia na rzecz (...) od odsetek za opóźnienie w spełnieniu przez pozwaną świadczenia dochodzonego w niniejszej sprawie.

W świetle powyższych rozważań podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się słuszne.

Wierzytelność (...)sp. z o.o. na rzecz (...) ustalona nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie oprócz należności głównej w kwocie 338.641,25 zł obejmowała również odsetki liczone jak dla należności podatkowej od dnia 20 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty. Powódka w niniejszej sprawie jako datę kapitalizacji odsetek wskazała 17 lipca 2013 r. Ustalenie wysokości należnych powodowi odsetek za okres od 20 czerwca 2012 r. do dnia 17 lipca 2013 r. wymagało przeprowadzenia jedynie ściśle matematycznego działania. W tym okresie wielokrotnie zmieniała się stopa odsetek od należności podatkowych, dlatego należało obliczyć wysokość należnych odsetek za poszczególne okresy i otrzymane wyniki zsumować. Za okres od 20.06.2012 r. do 7.11.2012 r. (141 dni) należność z tytułu odsetek wyniosła 18.968,549 zł, od 8.11.2012 r. do 5.12.2012 r. (28 dni) – 3.636,914 zł, od 6.12.2012 r. do 9.01.2013 r. (35 dni) – 4.383,781 zł, od 10.01.2013 r. do 6.02.2013 r. (28 dni) – 3.377,135 zł, od 7.02.2013 r. do 6.03.2013 r. (28 dni) – 3.247,245 zł, od 7.03.2013 r. do 8.05.2013 r. (63 dni) – 6.721,797 zł, od 9.05.2013 r. do 5.06.2013 r. (28 dni) – 2.857,575 zł, od 6.06.2013 r. do 3.07.2013 r. (28 dni) – 2.727,686 zł i od 4.07.2013 r. do 17.07.2013 r. (14 dni) – 1.298,898 zł. Suma powyższych kwot wynosi 47.219,58 zł i odpowiada należności dochodzonej w niniejszej sprawie. Tym samym należało uznać, że roszczenie w zakresie skapitalizowanych odsetek od wierzytelności powoda względem (...) sp. z o.o. było usprawiedliwione zarówno co do zasady jak i co do wysokości.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt II.

Należne powodowi świadczenie należało zasądzić z ustawowymi odsetkami, zgodnie z żądaniem pozwu. Powód żądał zasądzenia odsetek za okres od 19 marca 2014 r., tj. dnia następnego po upływie terminu do spełnienia świadczenia wynikającego ze skierowanego do pozwanej wezwania do dnia zapłaty. Podstawą orzeczenia o odsetkach był art. 481 § 1 i 2 k.c. W związku ze zmianą tego przepisu, która weszła w życie dnia 1 stycznia 2016 r. zmianie uległo nazewnictwo oraz sposób naliczania odsetek ustawowych. W związku z powyższym Sąd zasądził kwotę 47.219,58 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 marca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Wobec zmiany zaskarżonego orzeczenia była również konieczność zmiany wyroku w pkt III dotyczącym kosztów procesu. Z tego tytułu należało zasądzić od E. Ż. na rzecz (...) kwotę 27.182 zł. Podstawą takiego rozstrzygnięcia był art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Do kosztów poniesionych przez powoda należało zaliczyć: 19.965 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa oraz 7.200 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd Apelacyjny ustalił na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015. 1804).

Konsekwencją przegrania sprawy przez pozwanego w instancji odwoławczej stało się orzeczenie o kosztach, zawarte w punkcie II wyroku, zasądzające od pozwanej na rzecz powoda kwoty 4.161 zł. Na koszty powoda składa się opłata sądowa od apelacji w wysokości 2.361 zł oraz wynagrodzenie w kwocie 1.800 zł stanowiące 75% stawki należnej zawodowemu pełnomocnikowi. Podstawą ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika powoda przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia stały się przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i § 6 pkt 5 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015. 1804).

Edyta Jefimko Dorota Markiewicz Agnieszka Wachowicz-Mazur